

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 3.

V Celovcu 10. februarja 1871.

Leto III.

Sreča na zemlji nestanovitna.

(Po resnični dogodbi spisal — m —.)

Celo stvarstvo božje ima brez števila raznih prikazni, izmed katerih vsaka, iz vnanjega sveta prehaja joča v človekovo dušo, napolnjuje srce z veselimi ali žalostnimi čutiljeji, in podbe, ktere nam se po raznih dogodbah snujejo v spominu, kažejo radostne in otožne obraze, kakoršni so že bili počutkom vtisi o potovanji po raznovrstnih potih spremenljivega življenja. Kako se širi popotniku duša, kedar z jasne višine opazuje veličastni solnčni vhod, ali pa, kedar gleda za le-tó preblago dnevno lučjo, ko se v žarni večerni zarji počasno, a brez ovire, pomiče proti sinjemu morju, ter izgine v rumenem blesku bližajočega se mraka. Kdo bi popisal občutke, ki se budé o premišljevanji jasnega neba, kedar milijone in milijone zvezd na njem miglja in presvitla luna rahlo med njimi veslá in se blaga bliščoba razliva na mirno zemljo v nočni tišini? Pa koliko še družih stvari se nahaja v naravi, koliko nam jih predstavlja človeška umetnija, ki mogočno segajo v našega življenja djanje in nehanje! Najvažnejši, menim, pa so tisti vtisi, ki se sreč in duhu bližajo iz človeškega okrožja, ker nas mnogokrat nagibljejo k najmenitnim sklepom. Da-si pa je v tej zadevi prevažna nekdanjih časov in oddaljenih krajev zgodovina, vendar so te vrste dogodjaji najmočnejši tisti, ktere nam je prinesla lastna skušnja.

Najsilniša moč vsega človeškega prizadevanja je tista, ki nas naganja k temu, da ohranjamo sami sebe. Res nas sveta blagovest učí, da ni tukaj na zemlji naš dom. Vsak trenotek zemeljskega početja nam mora blažiti pogled v prihodnje večno domovje. Ali ravno ono sveto razodetje nam tudi nalaga dolžnost, da se junško branimo potopa na nevarnem morji časnega življenja. Saj je pa tudi slehernemu človeku prirojeno, da hrepení po tisti žarni zvezdi zemeljskega obzorja, kteri pravimo — sreča! Pač res, preres:

„Kdor kol' pod milim Bogom živi,
Vsaki pač srečen biti želi“.

Prave sreče pa marsikdo ne pozná. Iščejo je po veselicah, v časti, v bogastvu in drugod. Kolikor sre, toliko in še veliko več želj, in spolnovanje srčnih želj je sreča. Po tem bi se dalo soditi, da najsrečniši je tisti, ki doseže vse, kar mu srce poželi. Tacega človeka pa morda ni na celi božji zemlji, ker kakor dan za dnevom vzhaja rumeno solnce, tako se trenotek za tre notkom v sreč budi novo hrepenenje. Pomislimo pa tudi koliko napačnih želj se vzbuja ljudém; tudi té hoté spolnjene biti, zato je mnogo ne prave sreče. Najlepša sreča pa, in večidel prava, izhaja iz zadovoljnosti, in že starodavni pregovor pravi: Srečen je, kdor je zadovoljen. Komur je zadovoljnost tovaršica, vživa, če tudi reven kmetič v borni koči, enako srečo, kakor mogočen cesar na svitlem prestolu.

Zadovoljnemu torej je treba biti človeku, da je srečen. O tem nam nekdo pripoveduje lepo povest, rekoč: Naj si je človek v Kotiči ali v Tržiči, vsak dan se mu kaj pripeti, kar ga priganja k zadovoljnosti, če mu tudi ne letajo pečena piščeta po zraku. Da bi to dokazal, pripoveduje dalje: Mlad rokodelec se je napotil v ptuje dežele dela iskat. Pride med ljudi, kteri niso umeli njegovega jezika, pa tudi on ni razumel njih. Pokaže se mu velikansko mesto, va-nje stopi. Le-to mesto je stalo ob morji. Dospé proti sredi mesta in zagleda neizrečeno veliko, pa tudi silno lepo hišo. Pred še ni bil v tolicem mestu, hiše pa — ali kaj bi djal hiše — palače celo ni videl enake, da-si je hodil mimo jako zalih gradov po kmetih in se približal marsikteremu krasnemu poslopju po raznih mestih. Omenjena hiša je imela toliko nadstropij, da je komaj do vrha doledal. Okna so bila večá, kot vrata pri cerkvi v domači vasi. Najkrasniše cvetlice so cvetle po njih v svetlih, pozlačenih posodah. Marmelnati stebri in podobe so bili okrog po obzidji, pod strešjem pa so se lesketale zlate podobe; kratko, mlademu rokodelcu bi se še nikoli ne bilo sanjalo, da je taka lepota na svetu. Kar strmél je, in ni se mogel dosti načuditi. Nazadnje poprašá mimogredočega človeka, čegava je hiša. Pa ker se je mimogredočemu mudilo, in ker ni umel jezika, v katerem je prašal, torej je urno zamrmral: „Nerázumem!“ — Tujec meni, da je to ime posestnikovo. „Dete šembraj“, tako si misli, „le-ta Nerázumem je bogat, srečen mož“.

Ves otožen, da so nekteri ljudje na svetu tako bogati, sam pa takov revež, ki se mora s trebuchom za kruhom po svetu klatiti, koraka dalje in pride do morja. Tú še-le se mu obudi pravo strmenje. Stala je ladija pri ladiji, bilo jih je polno, kakor daleč je segalo oko. Vse je gomzelo, da ni vedel, kam bi oprl oči. Čez nekaj časa zapazi velikansko ladijo, eno največih izmed vseh, iz ktere so ravno izlagali raznovrstno dragoceno blago iz inomorskih dežel. Spet poprašá nekoga: „Čegava je ta ladija?“ A odgovor je bil: „Nerázumem“. Še globokeje mu to v sree seže in skorej pobit se vrne v mesto nazaj. Tú spet vidi nekaj novega. Truma ljudi se pomiče za črnim vozom, kterege je vleklo čvetero črno ogrnjenih kónj. Na vozu je bila mrtvaška truga in na obeh stranéh so svetili sicer lepo, pa žalostno oblečeni možje. „To je moral biti bogatinec“, misli popotnik, „tako lep pogreb je, toliko ljudi; Bog vedi, kdo je?“ Urniše postopi in poprašá nekoga: „Čegav pogreb je?“ „Nerázumem!“ To mu je bil spet odgovor. „Lejte si no, tako krasno hišo je imel, toliko ladijo, bil je morda najbogatejši v tem mestu, pa je vendar moral umreti. Kaj ima sedaj? Toliko bom jaz tudi imel, kedar me ponesó v grob“. — Tako je mislil rokodelček in se upokojil, češ, kaj bi se žalostil, enkrat bomo vsi enaki, toliko pa ima vsak, da se do smrti zongavi.

Pa da si je mnogo enacih pripetljejev v življenju, ki nas vedno priganjajo, naj bomo zadovoljni, vendar se nikoli ne moremo popolnoma vbrantati hrepenenja po sreči. Posebno nam se inako dela, kedar vidimo ljudi, ki so po naših mislih v resnici srečni. Jako popoln in precej vzvišen nad vsako pozemeljsko poželenje mora biti človek, da ne bi, videč srečne ljudi, vzdihnil: O, da bi tudi jaz bil tako srečen! Da živé bitja na zemlji in da so živela od nekaj taka, katerim ni nič mar za minljivo srečo, kažejo nam izgledje iz djanja svetnikov. Res je pa tudi, da je mnogo ljudi, ki so, kakor pravimo, popolnoma srečni, srečni vsaj na videz, in kdor jih spozná, ne more si kaj, da ne bi jim zavidal, pa ne po pregrešni šegi, marveč s skrivno željo: „da bi tudi jaz dosegel vsaj nekaj tolike sreče!“ —

Premislimo pa, ali je res vredno, da nam se žalostno hrepenenje budi v taci okolnostih? Če reč nekoliko prevdarimo, kmalu bo jasno, da ne. Kdo še ni opazil, da čim večja sreča, tem večí strah, da ne bi zopet minula. Najsrečniši človek pa mora vedeti, da je to vsak trenotek mogoče. Ni tako čistega vira, da ne bi se skalil. Ni tolike bliščobe, da ne bi je premagala tmina. Čim viša višina, tem globokejši padeč. Ljudje, ki so bili dospeli na največi vrhunec pozemeljske sreče, ki so zasedali kraljeve prestole, tudi taki ljudje so padli, ko je prišla nezgoda. Bodi si najsrečniši človek na svetu, le-ta sreča je — nestanovitna! To nam spričuje tudi naslednja povest.

Bilo je menda par let poprej, predno se je bila 1866. l. avstrijsko-pruska vojska vnela. Binkošten pondeljek je bil lep solnčen dan, Dunajčanje so vrelí iz mesta v sloveči „prater“, v tisti velikanski vrt, ktereга jim je cesar Jožef II. odprl, da hodijo vanj sprehajati se in prosto vživati razne veselice. Omenjeni dan sem bil med njimi tudi jaz. Pridem do drevoreda, kjer je nadelana gladka, široka cesta. Tu se vozi kočija za kočijo z raznovrstno gospodo, ki sega od visoke cesarske rodovine doli do navadne vrste meščanskih stanov. Obstojim med gledaleci in nastavim ušesa. „Nadvojvoda J.“, „knez N.“, „grof U.“, „baron Š.“ itd. tako je mimovozeče se zaznamoval gosposk mož svoji gospej, in kazalo je, da je veliko ljudi poznal. Težko mi je bilo predreti vrsto kočij, ker skorej se je tiščal voz voza, na eni strani naprej, na drugi pa nazaj gredé. Nazadnje se mi posreči, da pridem na drugo stran. Tu sedem na klop za mizo poleg neke kavarne, kjer pa so imeli tudi pivo. Ko tu nekaj časa sedevam, gledaje vsakovrstno gospodo, ki se je vozila mimo in peš sprehajala, približa se mi tuj gospod in, molče pozdravivši me, sede poleg mene k mizi. Bil je lep, mlad človek, sodil sem in pozneje zvedel za gotovo, da takrat ni bil še prekorčil 30. leta. Lasé je imel črne, črno-bistre oči, polno brado, obleka mu ni bila lišpava, kakor gizdalinom, kazala pa je, da jo nosi premožen omikan človek, kar je pričalo tudi vse njegovo vedenje. V taci okolnostih si popolnoma tujci ponudijo besedo, in tudi midva nisva dolgo molče sedela.

Po nezanimivih spregovorih, navadnih v taci okolnostih, pové mi tuji gospod, da je doma v Gorotanu. Povem mu tudi jaz, da sva po domovinah soseda. Dalje mi pravi, da je ravno potoval po Angleškem, Francoskem in Nemškem, da je ogledal London, Pariz, Berlin in še mnogo večih mest in družih znamenitosti po teh deželah. Na kratko mi je opisal marsikaj, a na zadnje pristavil: „Res je, videl sem mnogo prelepíh, prekrasníh reči, ali pri vsem tem sem se tudi dokaj — dolgočasil.

Réči moram, da mi na Dunaji, če tudi ne Bog vedí kako, vendar še najbolj dopada; vzrok temu pa je gotovo ta, da sem že precej blizu doma; zlata resnica je: „ljubo doma, kdor ga ima in prav ravná.“ —

Skorej se je že mračilo, ljudje so se jeli razhajati in tudi meni je bil čas, da se vrnem v mesto. Ko odhajam, odpravi se tujec z menoj. Zavila sva po Razumovskijevem mostu na Kostanjeviško predmestje. „Kje po navadi večerjate?“ popraša gospod, ko prideva sredi predmestja. Povem mu. „Zakaj ravno tam?“ prasha dalje. Odgovorim: „Ker je zeló po cení.“ „Dobro“, odgovori pa reče: „Ali ne bi me ob pol devetih hoteli počakati v gostilni „pri mestu Frankobrod?“ Vesel dostavim: „Rad, gospod!“ „Dobro, torej se še vidiva, za zdaj pa z Bogom!“ Na to se poslovi in skoči v najemno kočijo, kakoršnih je več stalo na cesti vpreženih, pa zdrdra proti mestu, jaz se vé da nisem vedel, kam; mislil sem samo: to mora biti bogat mož.

Ura je osem odbila in nastavlil sem korake proti omenjeni veliki gostilni. Nisem šel rad, ker se nerad vidim sredi vsake neznane družine; pa kaj sem hotel, pokazal bi se bil odljudnega, ako bi bil odrekel ali celó izostal, potem ko sem bil obljubil. V gostilni sem šel v prvo nadstropje, kakor mi je bil naročil gospod. Tu ste dve krasni dvorani ena tikoma druge; kot gostje dohajajo tje sami velikaši in plemenitaši, med nazočimi sem spoznal dva, ki sta ravno v državnem zboru zvonce nosila. Sedem v kot za mizo, pa čakam, da bi prišel moj tujec, ktereга sem gostilničarju popisal, imena pa še nisem vedel. Gostilničar mi pravi: „To je gotovo baron J., ki je predvčeranjem prišel iz Berlina. Morda že, mislim in čakam. Ura bje devet. Kar pride kletar in me popraša: „Ali vi čakate barona J.“ „Dá““. Na to mi poda listek, na eni strani je bilo baronovo imé, na drugi pa besede: „Oprostite, nekaj nepričakovanega me zadržuje, da danes ne morem priti.“ — Odšel sem. — — (Konec prih.)

Državna tiskarnica na Dunaji.

Mnogo znamenitih reči je videti na Dunaji, toda molčimo danes o vseh družih in spregovorimo samo o državni tiskarni, ki je prevažna, kar se tiče umetnosti in vede, in v tej zadevi je tako velikanska, da jej ni enake na svetu. Stroški tega zavoda znašajo na leto čez 1 milijon gld., dohodki pa okoli 1,200.000 gld. Nad 900 delalcev ima opraviti v njej, papirja porabijo čez 200.000 skladov (risov), črk pa imajo nad 175 milijonov, ki tehtajo nad 3500 stotov; med temi je 12.000 kitajskih znamenj. Nahaja se nad 200 raznih strojev (mašin) in preš, 25.000 jeklnih kolkov, 80.000 matric itd. Vozički, ki se lahko premičejo, donašajo po podzemeljskih železnicah premog do kotla, v katerem se nareja hlap, ki goni stroj z močjó 16. kónj, le-ta stroj goni vse druge stroje, valjarje, vzdigala in preše, donaša gorkoto v ceví za kurjavo, ki so vse skupaj 1062 čevljev dolge; ravno oni stroj pa vodi plin v plinove cevke, kterih dolgost znaša 5000 čevljev, in sicer pogostoma 24.000 kubičnih čevljev na dan. Okoli 700 plinovih plamenov gori in služi v to, da svetijo, da se pri njih vari (lota), greje itd. Tudi gorka voda se mora ravno po onem stroji napeljevati v vsa nadstropja. Iz ravna-

teljeve pisarne je 14 bakrenih legatov razpeljanih na vse strani, da se brž lahko zapoveduje ali kaj popraša. Vsi legati skupaj so 1308 čevljev dolgi.

Razne tiskarne (namreč posamni oddelki), pisarnice, shrambe, dvorane, izbe, sušilnice, vlivarnice in enaki prostori so v peterih poslopijih, 4—6 nadstropij visocih, ki so pa skupna celota in se drže frančiškanskega samostana. Tiskarne so tu na dvoru, ali dvor je velikanska dvorana, kateri je strop iz stekla in železa.

Zavod ima nad 600 različnih vrst nemških in latinskih črk (lettern), vse noter narisane, k njim oblike vrezane, zlite in izbrane. Razume se, da morajo imeti mnogo svinca, cinka in drugih kovin, pripravne peči, v katerih se raztapljajo; treba je pa tudi jako dobrih, bistrih oči, ki spoznavajo, preiskujejo in določujejo tudi najtanjše razločke posameznih oblik. V vlivarnici je 10 topilnic in 8 topilnih strojev novejšje zboljšane naprave, in tu se izdeluje n. pr. 23 vrst latinskih (antiqua —), 16 vrst ležečih (cursiv-), 176 vrst drugih latinskih črk, ki služijo v tisku samo v polepšavo; razun tega brez števila raznovrstnih lepopisnih znamenj, kakor so navadne raznim jezikom zdaj, pa tudi v obliki nekdanjih časov. Tacih znamenj zgotovi vlivalec na dan 5000, stroj pa 14 20000.

Bolj znanih abeced (alfabetov) je 500, razun teh ima državna tiskarnica nad 122 abeced tujih jezikov, t. j., ima znamenja vseh jezikov, kateri imajo kakoršno koli pisavo. Tu so prečudne črke kitajskih in indijskih pisav; poleg tega starodavne kavke, kakoršne se nahajajo na razvalinah v Babilonu, Ninive, Perzepolis itd., hebrejske štirivoglatke, raznotere čače in zvijatke perzijskih in arabskih slov, ostricaste severne rune poleg trebušastih etiopskih in koptiških črk. Da je kratko povedano, tu je zbran ves duševni svet, kakor se med vesoljnim človeštvom razodeva po pismenkah. Z vsemi narodi, kateri koli imajo znamenja za svoje jezike, dá se z Dunaja občevati ali jim duhovne hrane poskrbeti. To je jako važno za preiskave v jezikoznanstvu. —

Pomislimo dalje, koliko prostora je treba za popir, ki ga je toliko in tolikanj različnega, bodi si še gladekega ali že tiskanega. Veliko in svetlih dvoran ima 120 stavcev in popravljavcev, posebej je perilnica, kjer pomazane črke v bakrenih kotlih z lugom čistijo. Zopet v drugih prostorih so tiskarne preše razne vrste, vmes take, ki jako urno tiskajo, po več tisoč iztisov vsako uro. Silno velika je sušilnica, po notranjem podobna cerkvi, v njej se suše pole, ki so brž po tisku mokre. Gorkota vanjo dobaja skozi luknjo na tleh. V drugem oddelku je preša z močjo 80.000 funtov, pod njo privaža voziček papirnate vezke 4—5 čevljev visoke, da se tu stiskajo; dalje gladilnica, zopet v drugem prostoru, le-ta z dvema valjarjema gladi pole na kovinski plošči ležeče. Ravno tako imajo bukvozezi lastni oddelek, in 26 preš, ki tiskajo denarne liste razne vrste: bankovce, obligacije itd.

Vse to pa, o čemur smo govorili do zdaj, je še le en del državne tiskarne, ker poleg tega ima še druge velikanske naprave, ki se tičejo umetnije in vede. Kar je do zdaj človeški bistri um iznašel na tem polji, vse je združeno tam. Začenši pri prostem lesorezu se vspenja tiskarska umetnost do najlepše barvane slike in do ponarejanja vseh reči tako, da nam se tiskane kažejo ravno take, kakoršne so v naturi.

En oddelek je odmenjen svitlopiscem (fotografom), le-ti s steklom in papirjem po kemični poti delajo podobne raznih reči, da si natančnejših ne moremo misliti.

Ako tak svitlopis (fotografijo) ogleduješ z drobnovidom ali skozi lupo, nahajaš vse to na njem, kar na reči sami, po kateri je posnet. V drugi izbi pomaga tem umetnikom naravoslovje, kakor oni nasproti pospešujejo to vedo posebno pri mladini. Stekleno orodje in razne omake (tinkture) delajo, da n. pr. reči, ktere komaj vidimo s prostim očesom, v podobi narastejo celó milijonkrat, in jih potem lože ogledujemo ter vemo, kakošne so. N. pr. mlad pajek, ko ravno iz jajca prileze, je tako majhen, da komaj pičico vidiš. Pri tem umetnem ravnanji pa ga, ko bi trenil, svitlopisec vjeme v povečani obliki, in potem ga razmnoži v kolikor iztisih ga hoče.

Še v drugih sobah imajo kamnotisci (litografi) svoj posel. Tudi njim hodi kemija na roke, in najmanjše risarije itd. tako prenašajo na kamen, da se potem naredi kolikor je treba iztisov. Starodavni rokopiši prihajajo tu na dan, da ni črta spremenjena. Spet drugi delajo za slepce. Črke in podobe morajo tu biti tako razstavljene, da so vzvišane in jih slepec lahko s prstom prebira. Za slepe se tudi iz meda (mesinga) rezljajo črke tako, da imajo na enem koncu bocek in jih lahko vtikajo v popir drugo poleg druge, kar se potem lahko bere. Napravili so tacega pismenstva za slepce v vseh jezikih, iz katerih imajo abecede. In če se kjer koli na zemlji po misijonarjih ustavi učilnica za slepe, z Dunaja se brž pomaga. Temu zavodu se imajo slepci zahvaliti, da je mogoče tudi njim naučiti se brati. In to je gotovo veliko vredno.

Mora se reči, da vse, kar je do zdaj na kratko povedano o velikanskem zavodu, je jako pomanjkljivo in površno proti temu, kar bi se dalo pisati. Ako pa bi človek le po večem hotel narisati sliko o njem, treba bi bilo korenitih študij, kakoršnim enkratno pregledovanje ne zadostuje. O tisku raznih risarij in malanih slik bi se dalo mnogo govoriti, ali le malo pomaga opis, ako sam ne vidiš naprav in se ti na tanko ne razlaga na mestu, kar bi pa jako težko dosegel. Najviša stopinja v tiskanji slik je samotis po naravi (naturselfstdruck), tu se vsaka reč ponareja tako, kakor je v resnici, bodi si kakoršna koli rastlina, roža, kamen itd. V tej zadevi je v tiskarstvu tolika umetnost, da je ne doseže nobeno človeško oko, nobenega umetnika roka. K.

Sonet.

Pozdravljen srčno bodi hrib zeleni,
Na katerem dom očetov se dviguje;
Srcé mi od veselja poskakuje,
Ko gledam vrh tvoj v solncu pozlačeni.

Pozemski raj ti vás si tiha meni,
Kjer stvar ljubó me sleherná raduje
In zvon cerkven s tlažbo napolnuje;
Ne hrepenim po sreči več nobeni.

A kaj, ker mi nesrečnemu ni dano
Živeti v tebi, ljuba vás domača,
Še mlad te zapustiti moram rano.

Od tebe ločen sreči sem igrača,
Vihar drví me jezen neprestano,
Izgube tvoje nič mi ne izplača.

Fr. Cimperman.

Nekaj o Kitajcih.

(Spisal A. Jurinec.)

Če se le nekoliko po širokem svetu ogledamo, zapazimo pri mnogovrstnih narodih tudi razne šege in navade, in nektare so v primeri z našimi ravno narobe.

Tukaj hočem le o Kitajcih ali Kinezih nekaj besedic spregovoriti.

Kitajsko ali Kineško je poleg Ruskega največje cesarstvo na svetu. Ono je v jutranji Aziji in ima okoli 330 milijonov ljudi, med katerimi ni več ko kakih 315.000 katoličanov. —

Evropskih duhovnikov je ondi kakih 90, in domačih okoli 150; cerkev in kapel imajo Kitajci skupaj kakih 330.

Zdaj pa še nekoliko o njihovih šegah in navadah.

Zdanje čase se ločijo Kitajci s svojimi šegami in navadami od nas, kakor noč in dan. — Na primer: Mi pišemo od leve na desno: Kitajci od desne na levo. Mi goste lasé za kaj lepega imamo; Kitajci se pa tudi po glavi brijejo. Pri nas v Evropi ples mnogim dopada; pri Kitajcih pa je zaničljiv in v veliki sramoti. Kdor pri nas žaluje, obleče se črno; pri njih belo. Ako nam je vroče, iščemo si mrzle pijače; Kitajci pa toplega čaja. Ako pri nas kdo zboli, veli se mu, malo jesti; kitajski zdravitelji pa pravijo, prav dobro se najesti. Mi se odkrivamo, ako hočemo koga počastiti; Kitajec pa pokrit ostane. Vojaški stan je pri nas v časti, pri Kitajcih je obče zaničevan. Pri nas ljudje vse odstranijo, kar bi njih utegnilo na smrt opominjati; Kitajec pa si mrtvaško trugo sam pripravi, in zdi se mu pri hiši tako potrebna reč, kakor nam postelja. — In tako še imajo Kitajci mnogo navad, ktere so našim ravno nasprotné.

Čudna dela Vil.

(Narodske drobtinice.)

I.

Puljski amfiteater.

Kar se našemu narodu zdi, da niso mogle človeške roke tako lahko napraviti, in vendar zraven pozna, da tudi večni mojster ni delal, pripisuje navadno Vilam, narodnim umetnicam. Tako so Vile storile tudi amfiteater v Pulji, in sicer sezidale so ga v eni oči. Veliko in ogromno kamenje so nosile z Učke, največje gore v Istri. Ko jim ga je tukaj zmanjkalo, hodile so po-nj na Snežnik, največjo goro na Notranjskem. Strašno močne in umetne delalke so morale biti. Kar pa še bolj njihovo moč potrjuje, to je, da so vse v eni noči znosile, obtesale in veliko poslopje skorej sezidale. Da pa niso celega dela dokončale, to se je pa tako zgodilo: Pogojeno je namreč bilo, da mora delo končano biti prej, ko bo petelin v jutro zakukurikal. Pa ni se tako zgodilo. Neka dekla je vstala ravno, ko so Vile že streho začele delati, pa je zbudila petelina, ki je na vso moč zakukurikal, ter Vile s svojim glasom od dela odpodil. Kar je bilo ta čas strehe storjene, vse je na tla popadalo. Drugo zidovje je pa ostalo do današnjega dne.

II.

Groga z Grobnika.

Vile pa niso samo velikih in umetnih del delale, ampak so tudi ljudem, ki so jim kaj dobrega storili, obilno pa vendar čudno poplačale. Bila je enkrat huda vojska. Grobniški Groga je bil tudi v vojake vzet, in moral je s svojimi tovariši braniti sovražniku v domovino. Bil je pa dobrega, ali hrabrega in pogumnega srca; zato je bil pa tudi desetnik. Malo časa je komis jedel, že je napočil dan bitve. Ali nekoliko trenutkov pred bojem je zagledal Groga ravno na sredi polja, kjer bi se morali s sovražnikom poskušati, tri lepo belo oblečene device, ki so jim prelepi kodrasti lasje, čez rame po plečih vihrali. Držale so se za roke, kakor bi hotele plesati. Iz ljubezni do človeštva je Groga skočil k njim, ter jim povedal, da zdaj zdaj bo tukaj velik in strašan boj, in če se ne umaknejo, lahko po nedolžnem drago življenje zgubijo v krvavem boju. Vile so bile jako hvaležne, da se je vendar dober človek našel, ki jih je s prijaznim opominom gotove smrti rešil. Da bi bolj svojo hvaležnost skazale, darovale so mu majhne bukvice, ki so čudno moč imele. Brati jih ni znal nobeden razun njega. Branile so ga te bukvice, da ni bil vbit na bojišči. Pa tudi v družih obzirih so mu dosti pomagale. Ko je vojake odslužil in doma prišel, znal je vsacega bolnika, naj je bil še tako bolan, ozdraviti, ker bukvice so mu povedale, kakšno zdravilo mora rabiti. Tudi je po bukvicah zvedel, kje je kakšen zelo bolan in slab bolnik, in če je k njemu šel, ni zašel s pravega pota, kajti bukvice so mu pravo pot kazale. Pa še več so mu bukvice pomagale. S tem, da je mnogega bolnika ozdravil in tako rekoč ga smrti in morebiti tudi hudobnemu dubu otel, se je zelo hudiču zameril. Hudobni vrag, ki ni bil nikoli prijatelj človeštva, je bil na našega Groga prav hudo jezen, kajti dosti ljudi, ki mu jih je Groga otel, se je poboljšalo, in tako je hudič do njih pravico zgubil, kar pa mu ni bilo po volji. Groga pa je sam vedel, da ga hudič še bolj sovraži, kakor druge ljudi. Enkrat je vendar hudič Grogovi pokazal, kako ga sovraži. Enkrat so bukvice povedale, da na Snežniku rože rasejo, ki jako prijetno dišé, in ki mu bodo same povedale, za kakšno bolezen se rabijo. Groga se hitro na pot spravi, in gre na Snežnik poiskat imenovanih rož. Kmalo jih je našel, ker bukvice so mu kazale, kam more iti. Komaj jih je pa začel trgati, zasliši se velik šum vetru enak, in — hudič je stal za Grogom. Rad bi ga bil pograbil in odnesel v svoje prebivališče, pa oblasti do njega ni imel. Samo za peto ga je zagrabil in mu je odnesel nekoliko, ter mu rekel, da naj rože pusti, ker drugače ne bo mogel več nobenega človeka v pekel spraviti. Ali Groga je vedel, da mu hudič nič ne more, zato se ga tudi ni bal. Rož je natrgal, kolikor je mislil, da mu bo dosti, pa šel domu. O priložnosti je pa večkrat peto pokazal, ki mu jo je hudič raztrgal.

Po bistriški dolini nabral A. B.

Kočevske vraže.

(V Koprivniku nabral Podgoričan.)

Grom pred sv. Jurjem prigrmi sneg.

Če gre dež veliki petek, vse léto ni rodovito.

Kdor hoče, da mu črvi mesa ne jedó, ta ga mora veliki petek pobrati iz dimnika.

Ko kukavico prvokrat čuješ pomladi, sezi v žep, če ne, vse leto bodeš nesrečen.

Tukaj le dekleta velikonočno jagnje nosijo k blagoslovu. Vselej se neznansko grjetó in kosajo po blagoslovu, vsaka hoče biti prva, zato ker ménijo, koja je prva, tista se tisto leto gotovo in najpoprej omoži, tudi delavka, pravijo, da je tista najboljša.

Če veliki petek duhoven knjigo sam prenese z desne strani oltarja na leve, ali pa z leve na desno, tisto leto potlej zato ni nič črešenj.

Kedar je na sv. Marka dan lepo vreme, tisto leto je dosti in dobrega vina.

Kdor se v petek smeja, tisti v nedeljo joče; kdor pa v petek žaluje ali joka, ta se v nedeljo smeja.

Če krt v hiši ríje, če zvon še po zvonjenji bije, če psi le prezeló in predolgo tulijo, znamenuje to vse brzo smrt.

Moča maja meseca ohéta rodovito leto.

Če z enoletno lésčevo mladiko vdariš kačo, ne more se geniti več, zato ne, ker je zagovorjena.

Če so prošnji dnevi lepi, potlej je tudi leto rodovito.

Kdor kamenje v jamo meče, tisti ga bode sodnji dan vsega moral iznesti iz nje.

Gospodinja, če je žalostna, ko peče kruh, speče luknjastega.

Če duhoven brezi suknje ali golorok ide po polji ali skozi vas, toča pobije tam, tudi če mrtvega otroka najdejo kje, še le rojenega.

Kedar na sv. Petra in Pavla dan dež gre, po tem je malo vina zató; če pa ta dan grmi, ni ne orehov ne olešnikov, pa še tisti, kolikor jih je, radi so črvivi.

Če volk soléni vshod zaspi, zaostane mu gobec, zije pač, ali zagrabitni ne more plena.

Če nevesta v žepu ključ nese k poroci, potlej je srečna gospodinja; tudi če oves, pšenico, ječmen i. t. d. s seboj nese takrat, domú prišedši pa seje po žitniku; pravijo, da potlej ima zmerom rodovito polje.

Če moški žensko pokrije s svojim klobukom, potlej pa sam sebe, vseka se prvič precej, ko se če

Nuestra Sennora de la servilleta.

(Spisal F. S. P.)

Čudimo se, če pomislimo, da večkrat neznamen in celo malenkosten slučaj krasno, vzvišeno misel v človeku zbudi, misel, koja pričá, kako velik in sposoben je duh človeški. Posebno umetnikom se včasih pripeti, da jim pride ideja skorej sama po sebi, ktere bi sicer s trudom in prizadevanjem zastonj iskali.

To nam kaže tudi ta-le pravljica. Kdo ne pozna prijaznomile podobe svete božje Porodnice, ki jo je naslikala vajena roka slavnega Murilo-ta, umetnika špan-

skega? — Teško pa vsakdo vé izvir te slike. Naj ga tedaj zapišem, kakor ga pripoveduje španska legenda.

Slavni umetnik Murilo je bil prav kristijan, vnet za vero in vse božje. Zato je rad zahajal v kapucinski samostan v mestu Sevilla. Bil je namreč pobožnim menihom dober prijatelj in veselilo ga je, da se odtegne včasih za nekaj dni posvetnemu šundru ter ostane v sveti tihoti pri bogaboječih samostancih. Ker so pa menihi prav po zakonu v veliki revščini živeli, niso imeli še pripravne sobe za druzega gosta. Samo stanica, koja je bila za bolne odločena, bila je v malo boljšem stanu. To sobo odločijo slovečemu umetniku za prebivališče.

Ko je nekega dne po piclem kosilu Murilo vstal in hotel oditi, ga belolasi, častivredni meniški brat, ki mu je pri mizi stregel, ponižno poprosi, da bi mu za bolnišnico eno Madono ali Mater božjo naslikal, ker nobene nima.

„Prav rad“ odgovori Murilo, „samo platna nimam zato“.

„Ali to ni dobro?“ praša borni menih, kazaje na prtič, ki ga je ravno z mize potegnil.

„Zakaj ne“, odvrne smehljaje se slikar (malar).

Prtič se razvije in Murilo je kmalo naslikal in izdelal ljubeznjivi obraz Majke božje. Zato se ta Madona imenuje „Neustra Sennora de la servilleta“ ali po slovensko: „Naša Gospa od prtiča“.

Kar bi Murilo marsikteremu ne bil storil, učinil je na prošnjo ponižnega meniškega brata iz srčne hvaleznosti. Zato pa tudi, kar je prišlo iz srca, sega v srečo.

Smrt sv. Janeza Nepomuka.

(Po Šotky-u poslovenil F. S. P.)

Sv. Janez Nepomuk je bil spovednik kraljice Joane, soproge Venceslava, kralja českega; in ravno ta poklic mu je naklonil mučenstvo.

Kralj Venceslav bi bil namreč rad zvedel, kaj se je kraljica spovedovala. Zato vse poskuša, iz prva s prijaznostjo, potem pa, ko vidi, da z lepo ne doseže namena, s togoto in srdom.

Ali sv. Janez ostane nepremakljiv in zvest svojemu poklicu. Trdna volja ga je, rajši umreti, kakor svojo sveto dolžnost prelomiti.

Podá se na božjo pot v Staro Boleslavo sè željo, da bi tam za krepost visokodušno umrl, kjer je sv. Venceslav — česki Abelj — pod udarci svojega brata blago dušo izdihnil. Njegov duh je bil že bolj v nebesih, kakor na zemlji.

Pa zopet zapusti Staro — Boleslavo in hiti v zlato Prago nazaj — v mučenstvo in smrt. Bilo je ravno proti večeru. Solnce je slovo jemalo, ko dospé v starodavno Prago. Kralj Venceslav sloni na oknu ter ga zagleda doiti. Precej zapové, da ima Janez Nepomuk k njemu priti.

Sv. Janez stopi pred kralja, kteri ga z ljuto srditostjo nagovori, rekoč: „Umreti moraš, ako mi pri tej pričé ne poveš vsega, česar se je kraljica spovedovala! Po tebi je, ako ne spolniš moje volje! Pri Bogu, da moraš vodo piti, ako me nočeš slušati!“

Ko je besni kralj te besede izustil, vidi, da se Janez nikakor ne dá omajati; zapové torej svetega moža v bližnjo sobo vleči in varno zapreti. Ko se je storil mrak, peljajo prav tiho sv. Janeza z zvezanimi rokami

in nogami iz kraljevega poslopja na most, kjer ga pahnejo v reko Veltavo, ravno na mestu, kjer zdaj britka martra (sv. razpetje) stoji.

To se je zgodilo leta 1383. na večer pred praznikom vnebovzvetja Kristusovega.

Sova in postojna.

(Basen, spisal A. K.)

Po dolgem prepiru in sovraštvu skleneta sova in postojna mir med seboj. Vendar se je pa uhulja še zmerom ostrih postojninih krempljev bala, zato je še enkrat postojno poprosi, da bi za naprej nje mlade pri miru pustila.

„Da“, odgovori postojna, „hočem tvoje mlade v miru pustiti, vendar, da kaka pomota ne vstane, prosim, da mi jih nekoliko popišeš, kakošni so.“

„Ne moreš se zmotiti, ljuba moja“, odgovori sova; „na svetu ni lepših ptičev od mojih mladih. Prekrasne živalice so, in njih ljubo in prijetno petje daleč presega slavčevo“. Kmalu po tem zleti postojna, ker je bila lačna, na lov.

Ni bilo dolgo, ko v votlini nekega drevesa dve grdi ptičji glavi ugleda; bližaje se jima zapazi tudi grdo perje in sliši njih okorno in dolgočasno vreščanje.

„To gotovo niso sove“, pravi sama sebi „saj niso nič podobne sliki, od stare popisani“. Zagrabi jih, raztrga in požre. Komaj je postojna obed končala, ko oče omenjenih sov z velikim krikom po zraku prifrči, in v gledavi žalostno osodo svojih mladih jel je postojno z nesramno lažnjivko pitati, ker je obljubo prelomila. Postojna se vé, da se je lahko odgovorila.

*

Koliko staršev je dan današnji, ki svojim otrokom, kakor sova, lepe lastnosti pripisujejo, ne gledé na to, ali jih otroci imajo ali ne, in ravno s tem jih lahko spravijo v pogubo.

Gospodarske drobtine.

Sviloreja v celicah. V cesarski svilorejni poskušalnici goriški so vpeljali neko novo napravo, v kateri se plemenijo (parijo) svilni metalji, sparoma vsak on in vsaka ona posebej. Ta izreja se imenuje reja v celicah (Zellengrainirung). V ta namen se iz neke tanke in kakor sit redke robe, ki se tul imenuje, naredijo majhni zaključki, kateri se obesijo na vrvice izpod stropa one sobe, kjer se napravi celično izrejališče. Vsa ta naprava potrebuje mnogoterih priprav; stroški priprav in delalcev znašajo po številni letni časnik „Seidenbauzeitung“ za 10.000 parov svilnih metaljev 378 gold. 80 kr., tako, da unča po celični izreji dobljenih jajčic stane okoli 5 gold.

Korist te izreje je očitna; po njej se najprej preišče vsak metalj, ali je popolnoma zdrav, in taki se plemenijo potem posebej v celicah, da tedaj ni mogoče, da bi se jajčica od zdravih in bolnih pomešala. To je velik dobiček celičnega izrejevanja, ktere ga so se letos že na več krajih našega cesarstva poprijeli in kaže nov velik napredek svilorejnih skušinj.

Odboru družbe kmetijske kranjske poročila iz Vipave predsednik podružnice ondanšnje gospod Barle, da „sta dva kmeta po celicah od goriške poskušalnice napravljeno seme imela in najlepše mešičke (kokone) v vipavski dolini pridelala. Ako se prihodnje leto po celicah napravljeno seme tako obnese — pravi poročilo dalje — gotovo se bode zopet oživila sviloreja v naši dolini“. Unča tega semena, po „Seidenbau-Zeitung“ na 14 gold. cenjena, pa je ljudskim učilejem predraga, da bi mogli tega semena si omisliti, zato prosi predsednik podružnicin, naj bi družba kmetijska pri nakupovanju semena na to seme ozir jemala in potem še posebno na Vipavo.

„Nov.“

Kdaj naj se vinsko trtje obrezuje? O tem nek gospodar obširneje piše v gospodarskem listu „Prakt. Landw.“ Tam pripoveduje, kako je en čas sam mislil in trdil, da je boljše, če se trta obrezuje po zimi. Pogostoma se tako dela, ker je n. pr. v decembru več časa in ker tudi nihče ni zasledil, da bi to kaj škodovalo. Toda gospodarji, ki natanko pazijo na take reči, zapazili so, da more jesensko obrezovanje mnogo slabše biti mimo pomladnega, posebno tedaj, kedar je huda zima. Omenjeni pisatelj sicer ne trdi, da bi se nikakor ne smelo obrezovati v jeseni, vendar priporoča previdnost; svari pa tudi, da se s pomladi ne smé prepозno obrezovati, ker trta izgubi preveč soka in mnogo moči.

Kako se suha lesena posoda zamaka, da spet vodo drži. Ako se lesena posoda posuši, večidel mokroto upušča, kedar se spet nalije. Temu se v okom hodi s tem, da se posoda z vodo naliva, ki pa v začetku naglo spet izteče. Da ni treba toliko vode in da posoda tem pred spet vodo drži, naj se s slamo ali slabim senom natlači, na vrh deni kamen, potem nalij z vodo, in mokro seno ali slama urno razžene les, da posoda spet mokroto drži.

Smešnica.

Ob nalivu ni bil moker. Lilo je kakor iz škafo, vendar je stavil nekdo, da se popelje 2 uri daleč na vozu brez vsake strehe, pa ne bo nič moker. To je bilo nekterim všeč, peljali so se naprej v pokritem vozu in ga čakali na odločenem mestu. Možiček napreže pod streho, sleče vso obleko in jo skrije globoko pod slamo. Sebe je, kolikor je moralo biti, tudi s slamo pokrtil. Ko pride na dogovorjeni kraj, zapelje pod streho in se urno obleče. Bil je ves suh, in stavo so morali drugi plačati.

Zastavice.

10. Gora je, vrhi gore je lan, vrhi lanu je les, vrhi lesa pa jezero — kaj je to?

11. Mati je široka, oča je muren, hči pa stoka, — kaj je to?

12. Gredi polne rudečih ovec, pride pa kruljeva oveca, in vse prepodí iz gredi — kaj je to?

13. Kje je največ križev?

Vganjka zastavic v 2. listu: 6. pokopališče; — 7. leto; — 8. želod; — 9. oreh.

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Več važnih novic imamo danes povedati častitim bralcem. Prva je ta, da se je po dolgem času vendar srečno dokončala — ministerska kriza. 7. dan t. m. je vladni časnik „Wiener Zeitung“ razglasil cesarska pisma, s katerimi so prejšnji ministri odpuščeni, novi pa imenovani. Kdo je tedaj zdaj minister? Naj jih brž naštejemo, ti-le so: grof Hohenwart je predsednik in za notranje zadeve, dr. Habietinek za pravosodje, baron Holzgethan za denarstvo (le-ta je bil tudi že prej minister in je edini, ki je ostal), dr. Schaeffle za kupčijstvo in ob enem voditelj kmetijskega oddelka, Jiriček za uk in bogočastje, generalmajor baron Scholl za deželno brambo. — Nova vlada je, kakor kažejo imena, sestavljena skorej iz samih uradnikov. Grof Hohenwart je bil do zdaj cesarski namestnik v Lincu na zgornjem Avstrijskem, pred deželni predsednik na Koroškem. Manj znana so druga imena. Zdaj nastajaj prašanje, kako bojo ti možje sukali krmilo. Omenjeni časnik prinaša razun imen tudi že nekaj program, po katerem se bo deželna nova vlada. Iz tega se vé da se le malo da sklepati, ker sodili bomo še le po djanji, zdaj smo slišali le nekaj besed, če tudi semtertje lepih. Veselo je, da v tem programu se povdarja, da nova vlada bo pred vsem delala pravo avstrijsko politiko. Bog daj, da se vresnici! Na drugem mestu se zagotavlja, da ima glasoviti §. 19 osnovnih postav dobiti polno veljavo, da ne bo samo na popirji, marveč tudi v djanji. Znano je, da v tem paragrafu je izrečena ravnopravnost vseh narodov; vsakdo pa vé, kako se še pogosto godi n. pr. pri nas Slovincih za stran slov. jezika v učilnicah, uradih itd. Gotovo bo tedaj zasluga, daravno jej je dolžnost, ako bo nova vlada skrbela za to, da §. 19 ne bo samo na popirji. Mir in sprava narodov bo tudi novi vladi na srcu, želimo jej boljši vspeh, kot so ga imele dozdaj. Imeti mora pa tudi bolj resnično voljo in potrebno krepkost, ako ga hoče doseči. Tudi je izrečeno, da se ima v postavo-dajalnih in političnih zadevah posamnim deželam dati večja samouprava (avtonomija). Sicer pa hoče tudi neposredne volitve vpeljati v vseh oddelkih. To so najpoglavitne točke do zdaj znanega programa nove vlade. Kakor smo že omenili, marsikaj se lepo glasi, toda že v teh besedah so vsemu odprta tudi nasprotna vrata, torej moramo počakati, da se beseda v delih pokaže. Tudi se ne vé, ali je tej vladi odmerjeno dolgo življenje; prav za prav bi morali imeti parlamentarno ministerstvo, ali kaj, ker so razmere take, da se ne dá. Naj še omenimo, da je novo ministerstvo, čeravno je bila kriza silno dolga, skoro nepričakovano prišlo. Osebe iz te vrste pa ni bilo nobene med tistimi, ktere so v tem času časniki postavljali za ministre. Še tisti dan, ko je W. Z. prinesla imena novo imenovanih, imeli so drugi časniki popolnoma druge sestave.

O delegacijah je omeniti, da so dognale svoj posel in se razšle. Žugala je velika razprtija med Cis- in Translajtanci za stran denarjev, ki so se imeli vojnemu ministru dovoliti. Pa vse se je poravnalo.

Kmalu se snide **državni zbor** na Dunaji. Ogerski je tudi v tem času zboroval, kakor delegacije, kar na Dunaji menda ne bi bilo dopuščeno.

Na **Hrvaškem** je odstranjen ban Rauch! To je jako vesela in za Hrvate važna dogodba. Novi ban je poprejšnji minister Bedekovič. Sistema s tem ni spremenjena, ali že to je velika prednost, da je Bedekovič osebnost pošten značaj. Tudi se je v ogerskem zboru dobro odrezal, ko je nek Oger govoril o hrvaških zadevah; rekel je namreč novi ban: „To ni vam nič mar, to bomo Hrvatje sami uredili“.

Na Ogerskem je umrl minister za uk, baron Eoetvoes. Le-ta mož je bil v principu za ravnopravnost vseh narodov, v djanji pa je tudi ni vedel izpeljevati.

Vunanje države. Najvažnija dogodba je, da se je — Pariz Nemcem vdal! 28. p. m. je podpisana dotična pogodba in zdaj je pomirje, ki ima trajati do 19. dne t. m. Prusi so prevzeli vse tiste trdnjave v Parizu, ki so služile v to, da so se Francozje iz njih branili. Sicer pa so francoski vojaki kot vjetniki ostali v Parizu in mesto se smé z živežem preskrbeti, orožje pa so morali oddati. Upati je, da se kmalu sklene popolni mir. Sicer pa je temu še marsikaj na potu.

Rumunski knez Karol, ki je pruske rodovine, ima popustiti svoje kraljestvo in se podati nazaj na Nemško in sicer na Bismarkovo povelje. To je velike pomembe dogodba in Avstrija naj pazi! Sploh se mnogi po pravici bojé, da je tolikanj čislano prusko prijateljstvo, ktero je Bismark Beustu na novo podaril, nevarno darilo. Na izhodu šumi, kdo vé, kaj pride!

Novi **španski kralj**, sin Viktor Emanuelov, prosil je papeža Pija za blagoslov, da bi imel srečo pri težavnem vladarskem poslu, in mu je razodel svoje posebno spoštovanje. Tako sin. In oče? Vzel je papežu Rim in kar je imel še dežele.

Razne novice.

„Trdnjava“. K občnemu zboru pol. društva „Trdnjave“ 29. dan p. m. se je bilo mnogo koroških Slovencev zbralo. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu je moralo vsacega razveseliti in s prepričanjem navdati, da že v prvem letu Trdnjavinega življenja se je ravno po njenem prizadevanju jako probudila narodna zavest na Koroškem. Darežljivost nekterih vunanjih domoljubov v zvezi z Trdnjavino gorečnostjo je pripomogla, da se je precej koristnih knjig razširilo med ljudstvom. Na občnih shodih se je marsikaj važnega razgovarjalo in sklepalo, venec vsemu pa sta dva sijajna tabora, ki bota gotovo še lep sad rodila. — Gledé razmér, v kakoršnih je to društvo, mora se reči, da nima malo udov. Ker pa posamnemu ni velik donesek, torej tudi skupnina ne more biti jako velika; zato se mora reči da je odbor dobro gospodaril, ker pri stroških dveh taborov in pri drugih prizadevah so malo da ne popolnoma dohodki zadostovali stroškom. Tudi k temu je darežljivost nekterih domoljubov pomagala. — Ker se je volil nov odbor, izreklo se je, da naj bi se volitev tako vravnala, da novi odbor ima vse člané v Celovcu. Vzrok temu je menda vsakemu jasen. Tako se je zgodilo in izvoljeni so: g. Krasnik Janez predsednik, g. Wieser Andrej, tajnik, g. Rosbacher B. C. denarničar, g. Einspieler Lambert in g. Pesjak France, odbornika. Sicer je bilo enoglasno izrečeno, da poleg 4 udov v Celovcu bi spet izvolili g. Vigeleta, ker on je tako rekoč vzbuditelj in duša tega društva, a ker ne prejme volitve, menda ravno zato, da bo celi odbor v Celovcu, torej se to ni zgodilo.

Kakor se je prejšnjemu odboru sploh izrekla hvala za vspešno delovanje, tako še posebno g. Pozniku, dozdajnjemu predsedniku. — G. Pesjak je kratko pa krepko razložil pomen jugoslovanskega programa, kteremu je zbor enoglasno pritrđil. Sklenilo se je nazadnje, da se imajo tudi letos shodi napravljati in vsaj en tabor, najboljše kje v obližji celovškega mesta. O veselici v čitalnici prihodnjič.

Vrtec. Prvi in drugi list tega časnika imamo pred sabo. Odlikuje se s čedno vunanjo obliko, še bolj pa z lepim zadržanjem, ki je mnogovrsten in jako priméren mladini, kateri je list namenjen. Želimo prav vesel vspeh!

Matica slovenska. Udje slovenske Matice dobé za leto 1870. ta-le dela: 1. Letopis, ki obsega 28 pól. Na čelu mu je dr. L. Tomanova podoba. 2. Ivana Vesela-Koseskega razna pesniška dela; ta knjiga vendar šteje za prihodnje leto, ker letošnji stroški so mnogo viši, nego se morejo odmeriti za eno leto. 3. Slovenskega Štajerja 3. snopič o narodnem gospodarstvu, spisal dr. J. Gršak, obsega 7½ pole. 4. Schoedlerjeva astronomija, prevodil g. V. Ogrinec, in kemija, poslovenil g. Fr. Erjavec, obsega nad 19 pól.

5. Slovenskega atlanta II. snopič s 3 zemljevidi: Azija, severna in južna Amerika.

1. decembra je Matica imela VI. občni zbor in so bili v odbor izvoljeni: Dr. Janez Bleiweis z 260 glasovi, J. Gorjup (260), Vavru (259), Tušek (233), grof Barbo (172), Svetec (172), baron Cojz (171), Kandernal (171), Bradaska (166), Ulaga (161), Jeran (140), Winkler (139). Ker g. Bradaska ni prejel volitve, pride na njegovo mesto g. Ivan Pajek, ki je za temi dobil največ glasov.

V odboru seji je ravno ta dan za prvosednika izvoljen, in sicer soglasno, g. dr. E. Costa, in za podpredsednika dr. Razlag in dr. Vencina po listkih; blagajnik dr. Zupanec, pregledovalec društvenih računov prof. Šolar, ključarja gg. J. Marn in J. Vilhar bili so voljeni z vsklikom, tako tudi gospodarski odsek gg. Sovan, Vilhar in dr. Zupanec.

Dramatično društvo v Ljubljani, kteremu gre vsa hvala za razvoj slovenske dramatike, imelo je v nedeljo 22. p. m. dvajseto predstavo v gledišči. Prvikrat se je igrala nova burka s petjem v 3 djanjih: „Čevljar-baron“. Le-ta je polna komičnih momentov, ima prijetno muziko in dobre kuplete. Zeló je torej dopadla, saj so pa tudi naloge bile v dobrih rokah, tedaj so spet imeli prav vesel in prijeten večer. Naj še omenimo, da kedarkoli je gledališče slovensko, vselej je polna, celó natlačena hiša, in tudi mnogo Nemcev hodi gledat slovenskih predstav. Pametni in pošteni ljudje pa tudi ne morejo drugač, kajti umetnost je last vseh narodov.

Družba sv. Mohora.

(Odborova seja — družbine knjige.) Po razsodbi poslanih rokopisov so prevdarjali in sklepali odborniki v zadnji seji o vezanji in razpošiljavi letošnjih knjig. Kajti skušnja je kazala od leta do leta jasneje, da dosedanja uravnavna ne ustreza po vsem niti družbi niti družbenikom niti poverjenikom. Knjige se tiskajo v Ljubljani, vezale pa so se dosedaj skoro do malega vse v Celovcu; družba je tedaj morala vsako leto plačevati voznino tiskanih pol iz Ljubljane v Celovec, ki nikakor ni bila majhna. Dalje so tiskane knjige, da so bile ravno po železnici iz Ljubljane poslane, potrebovale vsaj 8–12 dni, predno so prišle tukajšnjim bukvovezom v roke; to pa je zopet zaviralo in mudilo vezanje in dosledno tudi razpošiljanje. In ker so se knjige razpošiljale iz Celovca Štajerskim, Goriskim in Primorskim družnikom, bila je ta uredba na škodo vsem, ki so bliže Ljubljani nego Celovcu. Prišle so res tudi pritožbe iz Istre, da so morali poverjeniki jako visoko poštino plačevati od družbinah knjig. To je naravno; kajti pot iz Celovca v Istro je mnogo daljši nego iz Ljubljane v Istro. Tedaj je razpošiljatev družbinah knjig — kakor je bila urejena do sedaj, prizadevala na eni strani družbi, na drugi pa ndom mnogo več stroškov.

Da temu v okom pride, sklenil je odbor to le:

Vezanje družbinah knjig se naroči bukvovezu g. Ed. Hohn-u v Ljubljani; ta razpošilja tudi bukve po Kranjskem, Štajerskem, Goriskem, Primorskem i. t. d. V Celovcu pa bode vezano toliko knjig in od tod razposlanih, kolikor je udov na Koroškem in v tistih dekanijah Lavantinske škofije, ki so bliže Celovcu nego Ljubljani.

Blagajniku se plačuje tudi v prihodnje dosedanja nagrada za mnogi njegov trud; Hohn-u pa se odmeri za razpošiljanje vsako leto pavšale.

Š to premembo mislimo bode pomagano vsem: družbi, družbenikom in poverjenikom.

Radosni poročamo tudi danes, da je slavni rodoljub g. dr. Srnec tekoj ustregel odborovi želji in zlata vreden „nauk o gospodinjstvu“ prepustil družbi v natis. Namenjene so tedaj letošnjim udom sledeče knjige:

1. „Kristusovo življenje“ — 3. snopič ravnokar natis dodelan.

2. „Življenje svetnikov“ — 6. snopič od 15. avgusta do konca septembra, z 22 podobami, se že natiskuje.

3. Večernice: obsegajo razun manjših pripovedi in podučnih spisov obširnije povesti: „Vojnimir ali poganstvo in krst“ spisal J. Ogrinec, in povest iz ruske zgodovine: „Menčikov“ spisal J. Kosmač; 1lta pola v natisu.

4. „Nauk o gospodinjstvu“ in „Bučelarček“, ki ga bo kinčalo 19 izvrstnih podob.

5. „Ptice“, 2. snopič, pojde v natis, kakor hitro dospejo od Tempskyga naročene in na novo izdelane podobe.

6. „Koledarček“, ki bo v povikšanej obliki obsegal popolni imenik družnikov in posebej še imenik vseh ustanovnikov.

Ker se knjige tiskajo v 19 — 20.000 iztisih, poskočili bodo tudi stroški na blizo 16.000 goldinarjev. Zato vabi družbin odbor zopet vse Slovence, da pristopijo tudi letos v prav obilnem številu v družbo sv. Mohora; vsi dosedanji udi naj ostanejo družbi zvesti in njim naj se pridruži povsod mnogo novih. Lani je naraslo število družbenikov za 2499, naj se to zgodi še letos. Naj letos ne bode več slovenske hiše, slovenske družine, v kateri ne bi štela družba sv. Mohora saj enega družnika. V ta namen prosí odbor vse domorodce, posebno vse dekanijske in farne predstojnike, da se ne vtrudijo družbo v novo svojim faranom priporočevati in da na njej tudi zanaprej ostanejo zvesti prijatelji in krepki podporniki. Priporočamo o tej priložnosti tudi prav lepo nabiro za **Janežičevo ustanovitev**.

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Kranju	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	5	83	5	80	5	—	4	75	5	20
Rež	4	20	4	—	3	90	3	50	4	40
Ječmen	3	23	3	20	3	—	3	—	2	30
Ajda	3	90	3	90	2	85	2	67	3	40
Turšica	3	12	3	40	3	60	3	—	—	—
Proso (Pšeno)	4	95	3	10	3	40	2	80	3	35
Oves	1	97	2	20	2	25	2	52	2	10
Krompir	—	—	2	—	1	90	2	—	1	65
Fizol	—	—	—	—	—	—	—	—	4	16

Kurzi na Dunaji 9. februarja 1874

5% metalike . . . 58 gld. 90 kr. Nadavek na srebro 121 gld. 50 kr.
Narodno posojilo 67 „ 90 „ Napoleondori . . . 9 „ 94 „

Dopisovalnica.

G. G. v G. Za „smešnice“ hvala; pesem je še premlada, tudi jej je snov pregrozna. — Fr. C. v Lj. Prejeli in oddali; za pesmi vselej prav hvaležni, prosimo spet kmalu. — A. J. v Lj. Ker je bila med ted odposlana, bomo veselji, če jo pošljete „B.“ — Š. v 3. l. r. v Lj. Denar je došel, in listi so vam poslani, ako jih še nimate, blagovolite naznaniti. — J. L. v G. Od družbe ste menda že prejeli; pesmi bomo te dni oddali. — J. D. v Z. Le pošljite v pregled; več pismeno. — Brezimmnemu dopisniku v Kranju: Ker je v „mladiki“ taisto znamenje, kakor ga ima po rokopisu „B.“, torej nismo prevrjeni, da vi res veste, čegava je; drugi so namreč imenovali drugo ime. Mogoče pa, da je vaša prava, ali zavoljo tega se to še nič ne tiče vas, ampak pisatelja. Le-ta gotovo nima vzroka klicati „suum cuique“, kakor ste vi v nespameti storili, ne gledaje na pomen tega reka.